

Vergaderjaar 2024–2025

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 3298

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ASIEL EN MIGRATIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 oktober 2024

Achtergrond

Tijdens de plenaire wetsbehandeling (Wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 in verband met de verlenging van de beslistermijnen in asiel- en nareiszaken) (kamerstuk 36 349) van 17 april jl. hebben de Kamerleden Vondeling en Brekelmans vragen gesteld over hoe vaak in de praktijk dwangsommen voor te laat beslissen worden teruggevorderd ten behoeve van opvang. In deze brief geef ik antwoord op de gestelde vragen.

Reba

De regeling eigen bijdrage asielzoekers met inkomen en vermogen (Reba-regeling) geeft in het kort aan dat, indien asielzoekers inkomen of vermogen hebben, ze dienen bij te dragen aan de kosten voor opvang. Of een eigen bijdrage gevraagd kan worden en hoe hoog die bijdrage is, is afhankelijk van de hoogte van het inkomen of vermogen, de op dat moment geldende vermogensgrens¹ en de samenstelling van het huishouden. Een uitgekeerde IND-dwangsom wordt gezien als vermogen. Het COA vordert, mits wordt voldaan aan de criteria, een deel van dit vermogen terug als tegemoetkoming in de gemaakte opvangkosten.

Terugvordering bij dwangsomuitbetaling

Zowel voor het COA als de IND geldt dat maar beperkt zicht is op het bestaande vermogen van asielzoekers. Een uitgekeerde dwangsom is een belangrijke indicator dat de vermogensgrens mogelijk wordt overschreden. De IND stelt het COA daarom op de hoogte van alle

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

uitgekeerde dwangsommen boven de éénpersoonsvermogensgrens². Op basis van de door de IND aangeleverde gegevens, onderzoekt het COA of de asielzoeker een eigen bijdrage moet betalen conform de beschreven voorwaarden in de Reba en het door JenV opgestelde handelingsperspectief³.

Tussen januari 2022 en juni 2024 heeft de IND ruim 12.000 dwangsommen uitbetaald. Daarvan kwamen 894 zaken uit boven de éénpersoonsvermogensgrens. Om die reden zijn alleen deze dossiers overgedragen aan het COA⁴. Na ontdebelling bleven bij het COA 852 dossiers over ter beoordeeling⁵. Daaruit is in 50 dossiers beschikt in het kader van de Reba⁶.

In onderstaande situaties wordt niet beschikt:

- i. Het uitgekeerde dwangsombedrag ligt onder de vermogensgrens. Alle dwangsomdossiers boven de éénpersoonsvermogensgrens worden aan het COA overgedragen. Echter bij toepassing van de Reba geldt voor meerpersoonshuishoudens een hogere vermogensgrens.
- ii. Onbekend bij COA. Niet alle uitgekeerde IND-dwangsommen zijn asiel gerelateerd. Bij dwangsommen in het kader van reguliere migratie is de ontvanger doorgaans niet opgevangen door het COA.
- iii. De dwangsomontvanger betaalt al een eigen bijdrage in het kader van de Reba. Dit kan voorkomen in situaties waarin de ontvanger voor de dwangsomuitbetaling al boven de vermogensgrens kwam of inkomen uit werk genoot.
- iv. Met onbekende bestemming (MOB). Ontvangers van dwangsommen zijn met onbekende bestemming uit de opvang vertrokken. Indien zij zich wederom melden bij een COA-opvang zullen zij alsnog aangeslagen worden voor een eigen bijdrage in het kader van de Reba.
- v. Vergunninghouders zijn uitgestroomd tussen dwangsomontvangst en het moment dat het COA de gegevens over uitgekeerde dwangsommen verwerkt. Op basis van de participatiewet neemt de gemeente het vermogen van de uitstromer mee in het vaststellen van een eventuele uitkering.
- vi. Overig: een meerderheid binnen deze categorie was op het moment van de dwangsomontvangst al uitgestroomd naar een gemeente. Ook dan geldt dat de gemeente het vermogen meeneemt in bepaling van een eventuele uitkering.

Sinds 2022 is door het COA een totaal van ca. € 580.000 aan Reba-beschikkingen opgelegd. Daarmee is ca. € 380.000 aan Reba-inkomsten geïnd⁷. De voornaamste reden dat een opgelegde beschikking niet kan worden geïnd is dat de gelden al zijn uitgegeven door de dwangsomontvanger. Voor het delen van dwangsomdossiers met het COA hanteert de IND een wachttijd van 6 tot 8 weken in het kader van de wettelijke beroepstermijn. Dit omdat ontvangers in beroep kunnen gaan wanneer zij het oneens zijn met de hoogte van de uitgekeerde dwangsom.

² Dit geldt ook voor zaken waarbij een rechterlijke en bestuurlijke dwangsom uitgekeerd in dezelfde maand gecombineerd hoger zijn dan de vermogensgrens. De IND geeft geen cumulatieve dwangsommen over meerdere maanden door.

³ Nota Toepassing Reba 2008 in dwangsomzaken (29-06-2021)

⁴ Cijfers over gegevensdeling voor 2022 zijn niet te achterhalen.

⁵ Het aantal ontvangen dossiers is in 2024 hoger dan in de jaren 2022 en 2023. Aan te wijzen redenen zijn het opschorten van de tijdelijke wet opschorting dwangsommen IND, tijdelijke verlichting door verlenging van de beslistermijn, en de groeiende werkvoorraad van de IND.

⁶ Een 26-tal dossiers is nog in behandeling bij het COA. Waaronder een aantal beroepszaken.

⁷ Beschikte en ontvangen gelden kunnen ook uit dwangsommen van voor 2022 voortkomen.

Het COA en de IND zullen, in samenwerking met het departement, onderzoeken of het mogelijk is om het Reba-proces verder te stroomlijnen met verbeterde informatie-uitwisseling. Over de resultaten hiervan zal ik uw Kamer op termijn informeren.

De Minister van Asiel en Migratie,
M.H.M. Faber-van de Klashorst